

6. Федоров А.В. Основы финансовых инвестиций / А.В. Федоров. – Санкт-Петербург: Международная Академия Биржевой Торговли «Форекс Клуб», 2005. – 301с.

УДК 631.115.

Сагайдак Р.А.,

к.е.н., доцент

Чортківський навчально-науковий
інститут підприємництва і бізнесу, ТНЕУ

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ РИНКУ

Внутрішній контроль, як функція управління, є засобом зворотного зв'язку між об'єктом управління й органом управління, інформуючи керівництво, власника, менеджмент про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень. Він являє собою процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети. Основною його метою є об'єктивне вивчення фактичного стану справ у суб'єкта господарювання, виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети, та доведення цієї інформації до органу управління.

Питання методології та організації внутрішньогосподарського контролю діяльності суб'єктів господарювання досліджують вітчизняні вчені-економісти М.Д. Корінько, Л.В. Нападовська, В.П. Пантелеєв, В.С. Рудницький, О.А. Чабанюк та інші.

Л.В. Нападовська вважає, що внутрішньогосподарський контроль є складовою управлінського процесу, і його суб'єктами вище керівництво підприємства, керівників середнього рівня, керівників центрів відповідальності, окремих працівників [3].

О.А. Чабанюк виокремлює внутрішньогосподарський контроль як самостійну функцію управління всередині підприємства, і він характеризується глибиною та точністю його здійснення, оскільки проводиться там, де знаходиться центр уваги управління [4].

Проаналізувавши позиції економістів, вважаємо за потрібне внести визначеність у поняття суб'єктів внутрішньогосподарського контролю. Під суб'єктом внутрішньогосподарського контролю підприємства слід вважати працівника підприємства, до функціональних обов'язків якого входить здійснення контрольної діяльності, а саме контроль за раціональним використанням ресурсів, за виробничим процесом і формуванням його результату, або здійснення контрольних дій лише на основі відповідних прав (ревізійна комісія, внутрішній аудит тощо).

Основними особливостями внутрішньогосподарського контролю є:

– здійснення функцій контролю особами, які представляють інтереси даного підприємства і є членами даного колективу;

– охоплення усіх видів контролю, який здійснюється представниками підприємства;

– забезпечення не тільки зворотного, але й прямого зв'язку між структурними підрозділами підприємства, між керованою і керуючою системами, між лінійними і функціональними підрозділами.

Належне функціонування системи внутрішнього контролю залежить також від працівників, яким доручена відповідна діяльність. Система відбору, найму, просування по службі, навчання та підготовки кадрів повинна забезпечувати високу кваліфікацію і чесність відповідного персоналу.

Відповідальність за розробку і практичне ведення системи внутрішнього контролю покладається на керівництво економічного суб'єкта. Від нього залежить, щоб система внутрішнього контролю відповідала розмірам і специфіці діяльності економічного суб'єкта, функціонувала регулярно та ефективно.

Впровадження внутрішньогосподарського контролю сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень, а також їх виконанню. При цьому слід пам'ятати, що ці аспекти внутрішнього контролю перебувають у нерозривній єдності й динамічно взаємодіють в усіх циклах управлінського процесу.

До функцій внутрішнього контролю можна віднести оперативну, захисну, регулятивну, інформаційну, комунікативну і превентивну. У сучасних умовах господарювання превентивна форма внутрішнього контролю набуває особливого значення, оскільки попередній контроль попереджує небажані відхилення, захищає підприємство від небажаних наслідків тих чи інших дій (наприклад, оцінка законності й доцільності на початковій стадії господарської операції попереджує дії, які суперечать вимогам нормативних документів і меті діяльності підприємства, тощо).

Виходячи з вищенаведеного, можна констатувати:

– внутрішньогосподарський контроль не є панацеєю для повного вирішення всіх проблем підприємства, однак він може запобігти прорахункам та помилкам при веденні обліку, використанні матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;

– формування основних органів здійснення внутрішньогосподарського контролю залежить від організаційно-правових форм діяльності суб'єктів господарювання. Ними можуть бути в державних служба внутрішнього аудиту, яка повинна забезпечити превентивний контроль за раціональним використанням наявних ресурсів державних підприємств та акціонерних товариств відкритого чи закритого типу, ревізійна комісія – в товариствах з обмеженою відповідальністю, а в великих холдингах – можливе створення служби внутрішньої безпеки, в склад якої входять і внутрішні аудитори;

– ефективність діяльності служб внутрішньогосподарського контролю повинна визначатися рівнем її організації, який повинен передбачати фаховість внутрішніх аудиторів, об'єктивність, компетентність, неупередженість тощо.

Література:

1. Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження стандартів внутрішнього аудиту” від 20 жовтня 2011 р. № 1219/19957) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.minfin.kiev.ua>
2. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: [Монографія] – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224 с
3. Пантелеєв В.П. Внутрішній аудит : [Навч. посіб.] В.П. Пантелеєв М.Д. Корінько / за ред. д.е.н., проф. В.О. Шевчука – К.: Державна академія статистики України, 2006. – 247 с.
4. Чабанюк О.А. Організація системи внутрішнього контролю запасів на підприємстві [Електронний ресурс] О.А. Чабанюк // економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. Збірник наукових праць Луцький державний технічний університет. – 2011. – Вип. 8(29). – Ч. 4. – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/en.

УДК 657

Саченко С.І.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу
Тернопільський національний економічний університет

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Обґрунтування доцільності складання бюджетів витрат на виробництво може базуватися на наступних складових:

По-перше, з допомогою бюджетів можуть узгоджуватися та підпорядковуватися єдиній меті дії структурних підрозділів підприємства. Однак не слід розглядати бюджет витрат на виробництво як догму, навпаки, грамотно складений бюджет при вмілій роботі з ним дозволяє керівнику правильно реагувати на зміну умов господарювання, зводячи до мінімуму імовірність поспішних рішень.

По-друге, важливий аспект, який досягається завдяки складанню бюджетів – це попереднє інформування керівників низових ланок про можливі обсяги витрат з тим, щоб забезпечити їх дотримання та постійний контроль за ходом виробництва.

Окрім того достатній рівень інформованості не лише керівників низових ланок, а й виробничих робітників відіграє певну стимулюючу роль в процесі досягнення підприємницької мети. Порядок розробки бюджету витрат включає в себе розрахунок прямих, первинних та вторинних витрат. Зазначені складові, в свою чергу, необхідно уточнити відповідними розрахунковими формулами.

Прямі витрати сировини, матеріалів та інших виробничих запасів, що складають основу виробленої продукції, як правило, можуть бути віднесені безпосередньо на собівартість продукції, що виготовляється, на підставі первинних документів.

Під первинними витратами – розуміють ті, котрі списуються на місця